

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมา

ในภาวะโลกปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ อิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศมีเครือข่ายโยงใยทั่วโลก ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูล การแพร่กระจายเชื่อมโยงข่าวสารข้อมูลอย่างรวดเร็วนี้เองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศในด้านต่างๆอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นเพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันและยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง และมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนรากฐานแห่งความเป็นไทย ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาคน และคุณภาพของคน ซึ่งเครื่องมือสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพก็คือการศึกษา

การศึกษาที่จัดขึ้นให้ในยุคใหม่นี้จะต้องเป็นกระบวนการที่เตรียม และนำคนไทยเข้าสังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคงและรู้ทันโลก การพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มุ่งหมายและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งหมดให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของชาติ (เทัญจันทร์ ทัพประเสริฐ, 2540:3) โดยได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนครูต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ (คารณี อุทัยรัตนกิจ, 2544:3)

สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีแนวคิดสำคัญว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านวัย วุฒิภาวะ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ รวมทั้งมีการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งต่างๆดังกล่าวมาแล้ว ล้วนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีความสุขในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วย

ตนเองตลอดชีวิตในที่สุด แต่ทั้งนี้ครูหรือผู้สอนมิได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยังมีความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญหรือประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนพึงได้รับ สิทธิพื้นฐาน (โสภณ โสมคีและอภินันท์ โสตะจินดา, 2545:14)

ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ระบุว่าสาระการเรียนรู้ที่จัดให้กับผู้เรียนต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองการปกครอง (กรมวิชาการ, 2545:5-8)

แต่จากการรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2546 ของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดยะลา เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงถึงร้อยละ 40.124 พอใช้ 46.225 และดีเพียงแค่ว่า 13.650 และปีการศึกษา 2547 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ 42.44 ในขณะที่เขต 1 จังหวัดยะลา มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 39.19 นับว่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1, 2546)

ในขณะที่คู่มือการจัดการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ให้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ หนึ่งในองค์ประกอบนั้นก็คือนักเรียนและกระบวนการซึ่งได้กำหนดทักษะทางวิชาการให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาจัดการกับข้อมูลความรู้ต่างๆอีกทั้งจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ศึกษา สืบค้นข้อมูล และมีทักษะทางสังคมคือ การส่งเสริมการร่วมมือและการมีส่วนร่วมในสังคม มีทักษะกระบวนการกลุ่ม พัฒนาคือความเป็นผู้นำ ผู้ตามในการทำงานกลุ่ม เห็นคุณค่าเคารพตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคนและผู้อื่น (กรมวิชาการ, 2545:9-10)

จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้ากิจกรรมประกอบวิธีสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งพบว่าวิธีการสอนแบบ แลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching) เป็นวิธีสอนที่น่าสนใจเพราะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสร้างขึ้นโดย Palincsar and Brown (1985 quoted in Reutzler and Cooter, 1992:213) และผลที่ได้จากการศึกษาของ Palincsar and Brown พบว่าการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทนี้ เป็นการสอนกลวิธีที่มีประโยชน์สำหรับการช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาด้านความเข้าใจและมีการสอนการควบคุมความเข้าใจให้กับนักเรียน

มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างครูกับนักเรียนในการเป็นผู้นำการอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ Miller and Parkins (1989) กล่าวเสริมว่าวิธีการสอนที่เน้นการสอนกระบวนการโดยเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เป็นการสอนให้ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ และครู Hayes (1991: 117) ยังกล่าวเสริมอีกว่าวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal Teaching) ว่าเป็นวิธีการสอนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ความสำคัญและวิธีการใช้กลวิธีการอ่าน 4 อย่าง ได้แก่ การพยากรณ์ (Prediction) การใช้คำถาม (Questioning) การสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน (Clarifying) และการสรุปความ (Summarizing) ซึ่งกลวิธีทั้ง 4 นี้ จะช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการเรียนหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียน และมีการควบคุมความเข้าใจ (Comprehension Monitoring) กล่าวคือ เป็นการสอนกลวิธีการเรียนให้กับนักเรียน เพื่อนักเรียนจะสามารถนำกลวิธีเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ด้วยตัวนักเรียนเอง โดยปราศจากการควบคุมดูแลหรือการพึ่งพาผู้อื่นนั่นคือนักเรียนสามารถควบคุมความเข้าใจตนเองได้ โดยการใช้กลวิธีการเรียนทั้งสี่อย่าง ในขณะที่เรียนรู้เรื่องต่างๆด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลทำให้ความเข้าใจในการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจการใช้สัญญาเงื่อนไข โดยนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมประกอบการสอน ซึ่งการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยนำเอาเทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบต่างๆ คือ การเสริมแรง การลงโทษ และการให้รางวัลมาผสมผสานกัน โดยเป็นการตกลงกันระหว่างผู้ปรับพฤติกรรม เช่น ผู้ปกครอง ครู หรือผู้ดูแล กับผู้ถูกปรับพฤติกรรม เช่น เด็กนักเรียนหรือผู้ป่วย โดยทำข้อตกลงนั้นต้องร่างเป็นสัญญาขึ้นมา พร้อมทั้งมีการเซ็นชื่อของผู้ปรับพฤติกรรมและผู้ถูกปรับพฤติกรรมด้วย สัญญานี้จะบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องกระทำและผลกรรมที่ได้รับ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543:206) นอกจากนี้ พรหมณี ข.เงินจิต (2545:184) กล่าวไว้ว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นเทคนิคที่ทำให้เพิ่มพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเป็นการเสริมแรงระหว่างครูกับนักเรียน แม่กับลูก หรือผู้ให้บริการปรึกษากับผู้มารับบริการ โดยที่ฝ่ายผู้เรียนได้ตกลงที่จะแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับ แก่สังคม เช่น เด็กสัญญาว่าจะนั่งทำงานเป็นเวลา 30 นาที โดยไม่ลุกเดินไปก่อกวนเพื่อนคนอื่น ๆ ถ้าผู้เรียนทำได้ตามสัญญาครูก็อาจจะเสริมแรงด้วยการให้เวลาอิสระ 10 นาที หรือให้ของเล่น หรือเบียร์รถรถ การทำสัญญาอาจจะทำทั้งห้องหรือเฉพาะบางคน

อีกทั้งการใช้สัญญาเงื่อนไขยังเป็นวิธีการที่ไม่สลับซับซ้อนใช้งานได้ง่าย สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและลูก

ของคน หรือครูกับนักเรียนในการที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543:206)

จะเห็นได้ว่า ทั้งวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทและการใช้สัญญาเงื่อนไขต่างก็เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ทำให้บรรยากาศในการเรียนเป็นไปในทางที่ดี ทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมกันในการเรียนรู้ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น และยังช่วยให้ครูและนักเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหาการสอนสังคมศึกษา เพื่อความเข้าใจให้กับนักเรียนนอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแทนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน (นริศรา อุปกุล : Online)

และจากความสำคัญของการเรียนวิชาสังคมศึกษา ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นในการนำวิธีสอนแลกเปลี่ยนบทบาทมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมประกอบเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งก็คือสัญญาเงื่อนไข ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขส่งผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนหรือไม่เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ด้านความรู้

- 1.1 ทำให้ทราบว่าวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือไม่
- 1.2 ทำให้ทราบว่าวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไขกับวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก วิธีใดมีผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดีกว่ากัน

2. ด้านการนำไปใช้

- 2.1 เพื่อช่วยครู อาจารย์ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนสังคมศึกษา สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น
- 2.2 เป็นแนวทางในการนำวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไขไปพัฒนาการสอนวิชาสังคมศึกษา และวิชาอื่นๆของนักเรียน
- 2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สำหรับผู้สนใจวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 60 คน
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 6 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 24 คาบ
4. เนื้อเรื่องที่ใช้ในการทดลอง เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ความหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

5. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ วิธีสอน แปรค่าออกเป็น 2 ระดับ

- วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
- วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

5.2 ตัวแปรตามมี 2 ตัว คือ

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท หมายถึง การสอนที่ครูให้นักเรียนแต่ละคนได้แลกเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนมาเป็นผู้นำแทนครู โดยเริ่มจากครูเป็นผู้ใช้กลวิธี การใช้คำถาม การสรุปความ และการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนให้นักเรียนแต่ละคนผลัดกันมาเป็นผู้นำโดยแสดงบทบาทสมมุติเป็นครูในการใช้กลวิธี การใช้คำถาม การสรุปความ และการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน

2. กลวิธีในการแลกเปลี่ยนบทบาท หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจบทเรียน ซึ่งประกอบด้วย การใช้คำถาม (Questioning) การสรุปความ (Summarizing) และการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน (Clarifying)

2.1 การใช้คำถาม (Questioning) หมายถึง การถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

2.2 การสรุปความ (Summarizing) หมายถึง การถ่ายทอดเนื้อหาสำคัญของเรื่องที่ย่านมาเป็นคำพูดของตนเอง

2.3 การสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน (Clarifying) หมายถึง การแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นข้อสงสัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน โดยการค้นหาคำตอบจากการใช้คำถามที่ได้ตั้งไว้ ด้วยการอ่านซ้ำ การขอความช่วยเหลือจากครูและเพื่อน การเปิดหนังสือเพิ่มเติม

3. สัญญาเงื่อนไข หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงกันระหว่างครูกับนักเรียนโดยกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและการเสริมแรงที่ได้รับ ตลอดจนระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร

4. แบบฝึก หมายถึง ใบงานหรือชิ้นงานที่ครูมอบหมายให้กับนักเรียน โดยนักเรียนจะต้องตอบคำถามจากแบบฝึกที่ได้ ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็นแบบอัตนัย และเมื่อนักเรียนทำเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอครูเพื่อทำการตรวจและให้คะแนน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ซึ่งเป็นคะแนนความถูกต้องที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเน้นการวัดในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ลุล่วงไปด้วยดี ความรู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนางสาวรัชดา เบ็ญเจ๊ะอาแว